

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя Ніколаєва

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні процеси країноутворення

Рівень вищої освіти: *Перший (бакалаврський)*
Спеціальність – 052 Політологія

Освітньо-професійна програма: ОПП «Політологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 052 – Політологія

2022–2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні процеси країноутворення».
– Одеса: ОНУ, 2022. – 16 с.

Розробники: УЗУН Юлія – д. політ. н., доцент, проф. кафедри політології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології ФМВПС
Протокол № 1 від “29” 2022 р.
Завідувач кафедри _____ (д. ф. н., проф. Василь ПОПКОВ)

Погоджено із гарантом
ОПП/ОНП _____ (д. п. н., проф. Марія МІЛОВА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК)
факультету МВПС Протокол № 1 від “30” 2022 р.
Голова НМК _____ (к. п. н., доц. Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “28” серпня 2023 р.
Завідувач кафедри _____ (Попков В. В.)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри
Протокол № _____ від “_____” _____ 202__ р.
Завідувач кафедри _____

ЗМІСТ		
	Опис навчальної дисципліни	
	Мета та завдання навчальної дисципліни	
	Зміст навчальної дисципліни	
	Структура навчальної дисципліни (денна / заочна)	
	Теми практичних занять	
	Теми семінарських та лабораторних занять	
	Самостійна робота	
	Методи навчання	
	Форми контролю та методи оцінювання	
	Критерії оцінювання результатів навчання	
	Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти	
	Методичне забезпечення	
	Питання для підготовки до підсумкового контролю	
	Рекомендована література до вивчення курсу	

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 2 ІНДЗ – дослідження та презентація спеціальної теми.	Галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки Спеціальність 052– політологія Рівень вищої освіти: <i>Перший (бакалаврський)</i>	<u>Вибірковий освітній компонент</u>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		7-й	1-й
		<i>Лекції</i>	
		20 – год.	10 – год.
		<i>Практичні заняття</i>	
		20 – год.	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		80 – год.	110 – год.
		у т.ч. ІНДЗ*: - 30 год.	
		Форма підсумкового контролю: залік	

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна включена до переліку *вибіркових освітніх компонентів* освітньо-професійної програми (ОПП) для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 – «Політологія». Цикл фахової та практичної підготовки. Код дисципліни в ОПП - ВБ 10.2)

Метою навчальної дисципліни є опанування здобувачами вищої освіти науково-історичних та теоретико-методологічних засад дослідження сучасних процесів країноутворення.

Завданнями вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти здатності: 1) визначати особливості територіально-політичних утворень; 2) визначати особливості центр-периферійних систем та їх історичного розвитку; 3) орієнтуватися в типах територіально-політичної залежності територій; 4) тлумачити походження та теоретичний фундамент «нового» регіоналізму, автономізму та націоналізму; володіти методологією для дослідження та аналізу регіональних процесів (в історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах) на локальному, національному та наднаціональному рівнях, а також застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань у процесі навчання та у професійній діяльності; 5) оперувати знаннями про регіональні процеси в актуальній світовій політиці; 6) аналізувати особливості формування та реалізації національного суверенітету на сучасному етапі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є розвиток сучасних процесів країноутворення.

Міждисциплінарні зв'язки: *Пререквізити:* Світова політика Нового та Новітнього часу; Історія України. Політична історія України; Філософія; Територіальна політика в ЄС; Міжнародні відносини: теорія та сучасність; Політична географія. *Постреквізити:* Міжнародне право; Зовнішня політика України; Політика європейської інтеграції; Політичне прогнозування. Військова політологія, військова соціологія.

Програма дисципліни складається з таких змістових модулів: 1) Теоретико-методологічні основи дослідження процесів країноутворення. Історія розвитку країноутворення; 2) Актуальні проблеми країноутворення.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування наступних **компетентностей:**

Інтегрально компетентності (ІК)

ІК. здатність розв'язувати спеціалізовані завдання в предметній сфері політології та застосовувати ключові теорії і методи політичних досліджень процесів країноутворення в експертно-аналітичній, політико-організаційній, консультаційній, викладацькій і громадській сфері практичної професійної діяльності.

Загальних компетентностей (ЗК):

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; знання теорії, історії та сучасного геополітичного процесу та розуміння професійної діяльності; **ЗК04.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня. Здатність застосовувати навички використання методології політологічних досліджень; **ЗК07.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення.

Спеціальних (фахових) компетентностей (СК):

СК01. Здатність використовувати понятійний та аналітично-дослідницький апарат аналізу політичних процесів; **СК03.** Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища. Здатність визначати природу та значення геополітики як специфічного виду людської діяльності та особливості сфери пізнання; **СК04.** Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності. Здатність застосовувати розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку політичних процесів; здатність розробляти програму та виконувати політико-географічні дослідження;

спроможність професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультаційні функції на ринку праці. **СК05.** Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. **СК06.** Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Програмні результати навчання (ПРН): РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності; **РН04.** Мати навички професійної комунікації; **РН07.** Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку політичних процесів в світовому масштабі; **РН08.** Вміти використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат політології, політичної географії, геополітики; **РН09.** Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування теоретико-методологічних основ політичних досліджень; **РН10.** Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища; **РН11.** Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; **РН12.** Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; **РН13.** Вміти аналізувати політику та стратегію на макрорегіональному та глобальному рівні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: об'єкт, предмет дисципліни, методологію; оперувати основними категоріями, які використовуються в дослідженнях процесів країноутворення, регіональних суспільно-політичних процесів різних рівнів; методологію для дослідження та аналізу регіональних процесів (в історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах) на локальному, національному та наднаціональному рівнях, а також застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань у процесі навчання та у професійній діяльності; оперувати знаннями про актуальні регіональні процеси, передумови та етапи формування регіональної політики і оперувати ними у професійній діяльності; особливості формування та реалізації публічної політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні; особливості адміністративно-територіальних устроїв держав, рівні автономії адміністративних одиниць, відповідну регіональну політику в різних країнах, важелі забезпечення соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах; актуальні питання, пов'язані з проблематикою регіоналізації, регіоналізму, розробки регіональної політики, регіонального розвитку, у т.ч. поліетнічних регіонів.

вміти: розв'язувати спеціалізовані завдання в сфері політології та застосовувати теорії і методи політологічних досліджень в експертно-аналітичній, політико-організаційній, консультаційній, викладацькій і громадській сфері професійної діяльності; обирати та визначати методологію досліджень політичних процесів; знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; працювати в команді; спілкуватися з представниками професійних груп різного рівня; забезпечувати якість виконуваних досліджень; застосовувати теоретико-методологічні основи для поглибленого аналізу регіональних систем; визначати особливості реалізації геостратегій, системи чинників, що сприяють розвитку регіональної геостратегії; професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1**

Змістовний модуль 1: Теоретико-методологічні основи дослідження територіально-політичних процесів

ТЕМА 1. Теоретична та методологічна основа досліджень територіально-політичних утворень та систем. Розрізнення понять ТОС (територіальна організація суспільства), ТСЕС (територіальна соціально-економічна система), ТПУ (територіально-політичне утворення), ТПС (територіально-політична система), ГПС (геополітична система). Розрізнення понять «політичний простір», «територіально-політичний простір», «держава», «країна», «регіон». Регіоналізм в міждисциплінарному просторі «міжнародних відносин», «міжнародної політики», «зовнішньої політики», «світової політики», «геополітики», «державного управління» тощо.

ТЕМА 2. Історичні типи центр-периферійних систем. Теоретико-методологічні основи їх дослідження. Поняття «центр-периферійна система», «світ-система». Процеси деконструкції в історії розвитку світового порядку та логіка регіоналізму. Історична динаміка макрорегіональних систем (центр-периферія, світ-системи, панрегіоналізм). Темпоральність ТПС. Неофункціоналізм, трансакціоналізм, соціальний конструктивізм, «старий регіоналізм» та новий інституціоналізм : особливості дослідження ТПС.

ТЕМА 3. Типи залежних територій в історії та сучасності. Динаміка трансформації політичної карти світу. Поняття «колонії» та типологія колоній. Колоніальні імперії. Поняття «території під мандатом» та «території під опікою». Процеси деколонізації. Протекторат та кондомініум: історія та сучасність. «Заморські території», «Заморські громади», «Асоційовані держави», «Держави у складі Співдружності» та «бейлевіки» в системі центр-периферійних територіально-політичних відносин. Інкорпоровані та неінкорпоровані території США. Поняття: геополітичної опорної точки, військово-морські бази, території під контролем, неконтрольованої території, нейтральної економічної зони.

Змістовний модуль 2: Актуальні проблеми країноутворення

ТЕМА 4. Процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Французької імперії. Шляхи деколонізації французьких володінь в Азії та Африці після Другої Світової війни (1944–1962 рр.). Особливі неєвропейські території Франції: статус та внутрішні політичні процеси. Канакський рух в Новій Каледонії. Матиньонська та Нумейська угоди. Результати референдумів. Процеси самовизначення у Французькій Полінезії. Особливості відносин неєвропейських віддалених територій Франції та ЄС.

ТЕМА 5. Процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Британської імперії. Великобританія, процеси деколонізації в Азії та план Коломбо (1945–1951 рр.). Держави у складі Співдружності. Британські геополітичні опорні точки сучасності. Військові бази Великої Британії. Сучасні заморські території Великої Британії.

ТЕМА 6. Процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Нідерландської імперії. Володіння Нідерландів в часи «Нідерландської геополітичної ери». Склад Королівства Нідерландів. Особливості територіально-політичних відносин Європейської та карибських частин Королівства Нідерландів. Особливості асиметричних статусів територій. Особливості відносин неєвропейських віддалених територій Нідерландів та ЄС.

ТЕМА 7. Спірні території світу та геополітичний реваншизм. Геополітичні категорії «тотальної», «ендемічної», «державної» території. Пангерманізм, паназіазізм, панамериканізм, панславізм, євразійство, пантюркізм, панарабізм, панісламізм, уніонізм та інші геополітичні доктрини та їх сучасні інтерпретації.

ТЕМА 8. Квазідержави та частково визнані держави світу. Сепаратизм. Іредентизм. Сецесіонізм. Частково визнані державоподібні ТПУ. Процеси політичного визнання. Вплив політичних доктрин К. Тобара та Х. Естради на міжнародно-правові норми визнання урядів держав. Міжнародно-правові критерії визнання урядів держав та держав.

ТЕМА 9. «Новий регіоналізм» та автономізм в умовах глокалізації та децентралізації складних політичних систем. Самовизначення та автономія. Автономізм: класифікація типів та цілей. Складний механізм автономізму в Західній Європі: порівняльний аналіз регіонального консолідаціонізму в Брсселі, Північній Ірландії, Південному Тиролі. Новий регіональний клімат. Акторність регіону. Регіоналізм та глобальна система. Трансрешіоналізм. Теоретичний фундамент «нового регіоналізму». Регіоналізм та глобальна політика ООН. Критика теорій «нового» регіоналізму.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістовних модулів і тем		Кількість годин (денне відділення)				
Те ма	Назва	Усього годин	Лекції (годин)	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Модуль 1						
З						
Т.1	Теоретична та методологічна основа досліджень територіально-політичних утворень та систем.	12	2	2	3	5
Т.2	Історичні типи центр-периферійних систем. Теоретико-методологічні основи їх дослідження.	12	2	2	3	5
Т.3	Типи залежних територій в історії та сучасності. Динаміка трансформації політичної карти світу.	12	2	2	3	5
Разом за змістовним модулем 1		36	6	6	9	15
Змістовний модуль 2. Актуальні проблеми країноутворення						
Т.4	Процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Французької імперії	12	2	2	3	5
Т.5	Процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Британської імперії	12	2	2	3	5
Т.6	Процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Нідерландської імперії	12	2	2	3	5
Т.7	Спірні території світу та геополітичний реваншизм	24	4	4	6	10
Т.8	Квазідержави та частково визнані держави світу	12	2	2	3	5
Т.9	«Новий регіоналізм» та автономізм в умовах глокалізації та децентралізації складних політичних систем	12	2	2	3	5
Разом за змістовним модулем 2		84	14	14	21	35
Усього годин		120	20	20	30	50
					80	

5. Теми практичних занять

Назви змістовних модулів і тем	Год
ТЕМА 1. Теоретична та методологічна основа досліджень територіально-політичних утворень та систем. Розрізнення понять ТОС, ТСЕС, ТПУ, ТПС, ГПС) Розрізнення понять «політичний простір», «територіально-політичний простір», «держава», «країна», «регіон». Регіоналізм в міждисциплінарному просторі «міжнародних відносин», «міжнародної політики», «зовнішньої політики», «світової політики», «геополітики», «державного управління» тощо.	2
ТЕМА 2. Історичні типи центр-периферійних систем. Теоретико-методологічні основи їх дослідження. Поняття «центр-периферійна система», «світ-система». Процеси деконструкції в історії розвитку світового порядку та логіка регіоналізму. Історична динаміка макрорегіональних систем (центр-периферія, світ-системи, панрегіоналізм). Темпоральність ТПС. Неофункціоналізм, трансакціоналізм, соціальний конструктивізм, «старий регіоналізм» та новий інституціоналізм : особливості дослідження ТПС.	2
ТЕМА 3. Типи залежних територій в історії та сучасності. Динаміка трансформації політичної карти світу. Поняття «колонії» та типологія колоній. Поняття «території під мандатом» та «території під опікою». Протекторат та кондомініум «Заморські території», «Заморські громади», «Асоційовані держави», «Держави у складі Співдружності» та «бейлевіки». Інкорпоровані та неінкорпоровані території США. Поняття: геополітичної опорної точки, військово-морські бази, території під контролем, неконтрольованої території, нейтральної економічної зони.	2
Разом за змістовним модулем 1	6
ТЕМА 4. Процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Французької імперії. Шляхи деколонізації французьких володінь в Азії та Африці після Другої Світової війни (1944–1962 рр.). Особливі неєвропейські території Франції: статус та внутрішні політичні процеси. Канакський рух в Новій Каледонії. Матіньонська та Нумейська угоди. Результати референдумів. Процеси самовизначення у Французькій Полінезії. Особливості відносин неєвропейських віддалених територій Франції та ЄС.	2
ТЕМА 5. Процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Британської імперії. Великобританія, процеси деколонізації в Азії та план Коломбо (1945-1951 рр.). Держави у складі Співдружності. Британські геополітичні опорні точки сучасності. Військові бази Великої Британії. Сучасні заморські території Великої Британії.	2
ТЕМА 6. Процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Нідерландської імперії. Володіння Нідерландів в часи «Нідерландської геополітичної ери». Склад Королівства Нідерландів. Особливості територіально-політичних відносин Європейської та карибських частин Королівства Нідерландів. Особливості асиметричних статусів територій. Особливості відносин неєвропейських віддалених територій Нідерландів та ЄС.	2
ТЕМА 7. Спірні території світу та геополітичний реваншизм. Геополітичні категорії «тотальної», «ендемичної», «державної» території. Пангерманізм, паназіазізм, панамериканізм, панславізм, євразійство, пантюркізм, панарабізм, панісламізм, уніонізм та інші геополітичні доктрини та їх сучасні інтерпретації.	4
ТЕМА 8. Квазідержави та частково визнані держави світу. Сепаратизм. Іредентизм Сецесіонізм. Частково визнані державоподібні ТПУ. Процеси політичного визнання Вплив політичних доктрин Тобара та Естради на міжнародно-правові норми визнання урядів держав. Міжнародно-правові критерії визнання урядів держав та держав.	

ТЕМА 9. «Новий регіоналізм» та автономізм в умовах глокалізації та децентралізації складних політичних систем. Самовизначення та автономія. Автономізм: класифікація типів та цілей. Складний механізм автономізму в Західній Європі: порівняльний аналіз регіонального консолідаціонізму в Брсселі, Північній Ірландії, Південному Тиролі. Новий регіональний клімат. Акторність регіону. Регіоналізм та глобальна система. Трансрешіоналізм. Теоретичний фундамент «нового регіоналізму». Регіоналізм та глобальна політика ООН. Критика теорій «нового» регіоналізму.	2
Разом за змістовним модулем 2	14
Усього годин	20

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачені)

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачені)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА ТА ІНДЗ

Назви змістовних модулів і тем		Кількість годин	
№	Назва	Ін д	Сам
Змістовний модуль 1			
Т. 1	Опрацюйте презентацію лекційного заняття та рекомендовану літературу. ІНДЗ: Проаналізуйте теоретичну та методологічну основу досліджень ТПУ та ТПС. Поясніть різницю понять ТОС, ТСЕС, ТПУ, ТПС, ГПС. Визначте особливості концептуалізації понять: «політичний простір», «територіально-політичний простір», «держава», «країна», «регіон». Проаналізуйте регіоналізм в міждисциплінарному просторі «міжнародних відносин», «міжнародної політики», «зовнішньої політики», «світової політики», «геополітики», «державного управління» тощо.	3	5
Т. 2	Опрацюйте презентацію лекційного заняття та рекомендовану літературу; ІНДЗ: Визначте особливості історичних типів центр-периферійних систем. Назвіть основні теоретико-методологічні підходи до дослідження «центр-периферійних систем», «світ-систем». Визначте особливості застосування ееофункціоналізму, трансакціоналізму, соціального конструктивізму, «старого регіоналізму» та нового інституціоналізму до дослідження ТПС. Поясніть зв'язок процесів деконструкції в історії розвитку світового порядку та логіку регіоналізму. Охарактеризуйте історичну динаміку макрорешіональних систем (центр-периферія, світ-системи, панрешіоналізм). Поясніть поняття «темпоральність» ТПС.	3	5
Т. 3	Опрацюйте презентацію лекційного заняття та рекомендовану літературу; ІНДЗ: Охарактеризуйте типи залежних територій в історії та сучасності. Визначте динаміку трансформації політичної карти світу. Наведіть приклади колоніальних володінь, визначте типологію колоній. Наведіть приклади : підмандатних, підопічних територій. Назвіть відомі вам протекторати та кондомініуми в історії. Визначте території світу зі статусами: «заморські території», «заморські громади», «асоційовані держави», «держави у складі співдружності», «бейлевіки», інкорпоровані та неінкорпоровані території. Поясніть поняття: геополітичної опорної точки, військово-морські бази, території під контролем, неконтрольованої території, нейтральної зони.	3	5

	Разом за змістовним модулем 1	9	15
Змістовний модуль 2			
Т. 4	Опрацюйте презентацію лекційного заняття та рекомендовану літературу; ІНДЗ: . Проаналізуйте процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Французької імперії. Визначте особливості шляхів деколонізації французьких володінь в Азії та Африці після Другої Світової війни (1944–1962 рр.). Назвіть особливості неєвропейських територій Франції. Проаналізуйте природу та ефективність канакського руху в Новій Каледонії. Проаналізуйте процеси самовизначення у Французькій Полінезії та особливості відносин неєвропейських віддалених територій Франції та ЄС.	3	5
Т. 5	Опрацюйте презентацію лекційного заняття та рекомендовану літературу; ІНДЗ: . Проаналізуйте процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Британської імперії в Африці, в Азії та план Коломбо (1945-1951 рр.). Визначте особливості правління в державах у складі Співдружності. Назвіть Британські геополітичні опорні точки сучасності. Військові бази Великої Британії. Сучасні заморські території Великої Британії.	3	5
Т. 6	Опрацюйте презентацію лекційного заняття та рекомендовану літературу. ІНДЗ: Охарактеризуйте процеси деколонізації та політичного самовизначення на територіях колишньої Нідерландської імперії. Назвіть володіння Нідерландів в часи «Нідерландської геополітичної ери». Охарактеризуйте склад Королівства Нідерландів. Визначте особливості територіально-політичних відносин Європейської та Карибських частин Королівства Нідерландів. Поясніть особливості асиметричних статусів територій та відносин неєвропейських віддалених територій Нідерландів та ЄС.	3	5
Т. 7	Опрацюйте презентацію лекційного заняття та рекомендовану літературу. ІНДЗ: Проаналізуйте зв'язок існування спірних територій світу та геополітичної реваншизму. Наведіть приклади співвідношення геополітичних категорій: тотальної, ендемічної, державної території. Проаналізуйте суть пангерманізму, паназіазізму, панамериканізму, панславізму, євразійства, пантюркізму, панарабізму, панісламізму, уніонізму та інших геополітичних доктрин та їх сучасних інтерпретацій.	6	10
Т. 8	Опрацюйте презентацію лекційного заняття та рекомендовану літературу. ІНДЗ: Розгляньте феномен «квазідержав» та «частково визнаних» держав світу. Розрізніть поняття «сепаратизм», «іредентизм», «сецесіонізм». Проаналізуйте процеси політичного визнання та вплив політичних доктрин Тобара та Естради на міжнародно-правові норми визнання урядів держав. Визначте міжнародно-правові критерії визнання урядів держав та держав.	3	5
Т. 9	Опрацюйте презентацію лекційного заняття та рекомендовану літературу. ІНДЗ: . Розгляньте значення концепції «нового регіоналізму» та автономізму в умовах глокалізації та децентралізації складних політичних систем. Поясніть зв'язок процесів самовизначення та автономізму, назвіть документи Ради Європи, які визначають значення автономізму. Надайте класифікацію та визначте сутність автономізму. Поясніть механізм автономізму в Західній Європі: в Брюсселі, Північній Ірландії, Південному Тиролі. З'ясуйте теоретичний фундамент «нового регіоналізму» як глобальної програми дій.	3	5
	Разом за змістовним модулем 2	21	35
Усього годин		30	50
		80	

До самостійної роботи відноситься: [1] – підготовка до лекцій, практичних занять; [2] – опрацювання лекційного матеріалу; [3] – самостійне опрацювання літератури; [4] – індивідуальне навчально-дослідне завдання: підготовка доповіді; презентації;

9.МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- СЛОВЕСНІ ТА НАОЧНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ (демонстрація презентацій, робота з картами, короїдами);
- ПРАКТИЧНІ (тестові вправи; опрацювання матеріалу шляхом підготовки презентації; комплексних розробок (багатофакторний аналіз стану ТПУ); метод проектування);
- ІНТЕРАКТИВНІ методи навчання (використовуються під час лекційних, практичних занять);
- КОЛЕКТИВНЕ ТА ІНДИВІДУАЛЬНЕ ОПРАЦЮВАННЯ ЗАВДАНЬ (колективне обговорення з використанням дискурсивних практик, виконання ІНДЗ, презентація виконаних ІНДЗ та результатів самостійної роботи).

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни застосовуються наступні методи навчання: словесний, наочний, практичний, які передбачають читання лекцій, роботу з навчальною та спеціальною літературою, практичні заняття, групові колоквиуми, індивідуальні консультації. Засоби діагностики якості вищої освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль:

- усний: індивідуальне і фронтальне опитування, бесіда, захист рефератів, доповідь, оцінювання доповідей;
- письмовий: оцінювання якості виконання самостійної роботи (письмові відповіді на питання) за темами;

Періодичний контроль:

- тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (тестування).

Підсумковий контроль: залік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
Опитування за питаннями теми на практичному занятті, участь в обговоренні проблемних питань	від 0 до 5
Виконання ІНДЗ за однією із запропонованих тем, доповідь, презентація	від 0 до 5
Періодичний контроль:	
Контрольна робота за змістовими модулями у формі тестування	від 0 до 5

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями теми на занятті, участь в обговоренні питань	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і джерел.
	1-3 бали	Здобувач іноді бере участь у занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання апарату і літературних джерел; показує не вміння публічно представляти матеріал.

	4-5 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; здатний публічно представити матеріал.
Виконання ІНДЗ за однією з тем: доповідь та демонстрація презентації	0 балів	Не зараховуються реферати (доповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	2 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, проте не опрацьована актуальність, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений поверхньо, у висновку - загальні висновки (або відсутні), тема не розкрита, робота не відповідає вимогам.
	3 бали	Доповідь та презентація - самостійні, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність, теоретичний аналіз містить неточності, але усно здобувач пояснює матеріал впевнено і за допомогою викладача виправляється, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані загальні висновки, тема загалом розкрита із незначними прогалинами.
	4 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, опрацьована актуальність теми із зазначенням невіршених раніше аспектів, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач усно та без допомоги викладача пояснює матеріал, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані самостійні висновки, тема загалом розкрита, містить посилання на джерела.
	5 балів	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, актуальність теми розкрита із зазначенням невіршених раніше аспектів, об'єкт і предмет правильно визначені, теоретичний аналіз ґрунтовний та самостійний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку сформульовані самостійні судження, підкріплені доказами, інформація на слайдах подана переважно схематично, містить посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними.
Контрольна робота за змістовними модулями	0 балів	Відповідь на запитання неправильна.
	0-5 балів	В двох контрольних модульних роботах по 5 запитань. Кожна правильна відповідь - 1 бал.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	Зараховано
85 – 89	B	
75 – 84	C	
70 – 74	D	
60 – 69	E	
35 – 59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ

	Поточний та періодичний контроль									Підсумковий Контроль	Сума балів	
	Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2						Загалом балів	залік	
Теми	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
Практ	5	5	5	5	5	5	10	5	5	50 балів		
Сам. робота	12 балів			18 балів						30 балів		
Контр. роботи	за 1 модулем (5 балів)			за 2 модулем (5 балів)						10 балів		
	42			58						90	10	100

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Робоча програма
- Силабус
- Презентації до лекційних занять
- Google-class; Google-Test

13. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

Підручники

- Міжнародні системи та глобальний розвиток : підручник / В.А. Манжола, О.А. Коппель, М.Г. Капітоненко та ін.; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжола ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 2-ге вид., переробл. і доповн. К. : Знання, 2014. 526 с.
- Державне та регіональне управління : посібник. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 160 с.
- Основи теорії міжнародних відносин : навч. посібник / Л. О. Дорош, М. В. Здоровега, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька, О. В. Кукарцев, Ю. Р. Лемко, Ю. Я. Тишкун, Я. Б. Турчин. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 244 с
- Куйбіда В. С. Нова регіональна політика ЄС: уроки для України : аналіт. зап. / В. С. Куйбіда, Л. І. Федулова. Київ : НАДУ, 2019. 24 с.
- Регіональна політика Європейського Союзу : підручник / за ред. Віктора Чужикова. К.: КНЕУ, 2016. 495с.
- Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. К. : НАДУ, 2014. 512 с.
- Топалова Е.Х. До питання про визначення сутності поняття «регіон». Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: зб. наук. праць Херсонського національного технічного університету. 2009. № 2. С. 45-52.
- Узун Ю.В. Привласнення простору: організація взаємодії в складних політичних системах. Одеса: Фенікс, 2021. 378 с.

Монографії та статті

- Гоблик В.В. Регіональна політика Європейського Союзу в контексті розвитку транскордонних регіонів. Агросвіт. №3-4. 2015. С. 21-25.
- Грищенко І.М. Зарубіжний досвід управління регіональним розвитком. Державне управління: удосконалення та розвиток. № 5. 2018. URL : http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/5.pdf

- Європейська регіональна політика: натхнення для країн, що не входять до ЄС? Застосування принципів та обмін досвідом. 2009. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/international/external_uk.pdf
- Корома Н. Політико-географічні фактори формування стикових геополітичних регіонів (приклад Балто-Чорноморського регіону). *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Географія*. К.: Київ. Ун-т», 2012. Вип. 60. С. 53–57.
- Коч С. В. Транскордоння: простір соціального порядку та дії. Одеса: Фенікс, 2019. 357 с.
- Коч С. В. Любов, яка рухає кордони: діаспоральна політика Туреччини. *Сучасне суспільство*. 2018. Вип. 2. С. 119–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2018_2_12
- Коч С.В., Узун Ю.В. Регіональне конструювання в геополітиці західних сусідів України. *Міжнародні відносини та зовнішня політика держав в еру пост-правди»* / Під заг. редакцією д. політ. н., проф. О. І. Брусиловської. К. : Вадекс, 2018. С. 100–136. URL: <http://cis-onu.com/images/pdf/post-truth.pdf>.
- Коч С.В. Від периферії до центру: амбівалентність європейського прикордоння. *Міжнародні та політичні дослідження*. 2022. Вип. 35. С.39–54. DOI: <http://dx.doi.org/10.18524/2707-5206.2022.35.263538>
- Коч С.В. Політичний простір угорської нації: ресурс споріднених діаспор. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія «Політичні науки»*. 2022. № 7. С.64–69. DOI 10.31558/2617-0248.2022.7.9
- Коч С.В. Моделі соціально-політичної комунікації в прикордонні (на прикладі прикордонних просторів в країнах Східної Європи). *Міжнародні та політичні дослідження*. 2019. Вип. 32. С.103–124.
- Коч С. В. Меморіальна політика сусідів України: від стратегії національного суверенітету до «великих держав». *Politicus*. Одеса: Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського. 2018. № 4. С. 46–50.
- Коч С. В. Кліважування простору північного Причорномор'я: геополітичні суперечки в епоху пост-правди. *Політичне життя*. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса. 2018. № 4. С. 90–96. DOI: <http://dx.doi.org/10.31558/2519-2949.2018.4.15>.
- Кузик П. Конструктивістська позиція А. Вендта: від критики «міжнародної анархії» до ідеї невідворотності світової держави. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2013. Вип.32. С. 98–103.
- Куриляк М. Ю. Еволюція концепції «Європи регіонів» у рамках регіональної політики ЄС. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 2 (52). С. 60–67.
- Узун Ю. В. Регіоналізм у зовнішній політиці України та її сусідів в епоху пост-правди. *Міжнародні відносини та зовнішня політика в еру «пост-правди»* / під заг. ред. О. І. Брусиловської. Київ: Вадекс. 2018. С. 100–137.
- Узун Ю. В. (Не)скромні обійми Китаю: чинники зростання геополітичної суб'єктності КНР та ознаки глобальної кризи світового порядку. *Міжнародні та політичні дослідження*. 2019. Вип. 32. С.171–207.
- Узун Ю.В. Привласнення простору: організація взаємодії в складних політичних системах. Одеса: Фенікс, 2021. 378 с.
- Узун Ю.В. Розвиток ідеї тюрко-турецького культурного простору в ХХ столітті на її політичне значення для геостратегії Туреччини. *Evropský politický a právní diskurz / European political*
- Узун Ю.В. Румынский Унионизм как фактор «внутренней» и «внешней» геополитики: к проблеме государственного управления региональным развитием // Постфактум: историко-антропологічні студії. - Одеса, 2013. №3. С.47–57.
- Узун, Ю.В. Геополітичний проект "Велика Сербія": формування та сучасне використання. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]*. Серія : Політологія. 2014. Т. 248, Вип. 236. С.105–109.

Узун Ю. В. Еволюція теорії геостратегії та сучасний рівень воєнно-стратегічних розробок в Україні. *Науковий вісник. Всеукраїнська Асоціація молодих науковців*. [збірник Одеського державного економічного університету]. 2010. №16 (117). С. 203 – 216.

У

z

и

ДОДАТКОВА

Адамик В., Мельник А. Регіональна політика ЄС та України в умовах поглиблення суперечностей глобалізації. *Журнал європейської економіки*. 2013. Т. 12, № 1. С. 57 – 78.

Антарктида. Стратегічний вимір. Полярні інтереси України. *Експедиція XXI*. 02.08.2021. URL: <https://cedata.org.ua/antarktyda-antarktyda-pro-ivisnyy-ohoroni-practical-realization>.

Антошкін В.К., Цвірова В.В. Трансформаційні концепції нейтралітету та позаблоковості європейських країн. *Стратегічні пріоритети*. № 2 (27). 2013. С. 161-168.

Артьомов Я. СБУ та РНБО як базові суб'єкти національної безпеки України. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2022. № 1 (28). С.105-116

Басистий А. Зовнішньополітичні підходи Японії щодо реформування ООН: глобальний гуманітаризм проти національного егоїзму. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні аспекти»*. 2022. № 1 (28). С.105-116

Басистий А. Політика ядерного роззброєння Японії в ООН: прогресивність чи консерватизм? *Геополітика України: історія і сучасність*. 2022. № 1 (28). С.46-52

Гірмач А. Політичний тероризм і безпека в системі міжнародних відносин. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2022. № 1 (28). С.46-52

Городня Н.Д. Східна Азія у зовнішній політиці США (1989–2013 рр.). К.: «Прінт», 2014. 528 с.

Коваль І. М. Європейська та євроатлантична інтеграція України: регіональний вимір. *Дослідження світової політики: зб. наук. праць*. К. : Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. 2004. Вип. 27. С. 87-102.

Коломієць О.В. Паняпонізм і азіяцентризм японської моделі національної безпеки. *Гілея*. Київ. 2012, Вип. 58 (№3). С. 745–750.

Кушнір М. О. Сучасні стратегічні орієнтири європейської регіональної політики. *Стратегічні пріоритети*. 2013. №1 (25). 2013. С. 146–158.

Удовік В. Японо-українські відносини (1991-2016): дис... канд. істор. н.: Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, 2017. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B-mcoASMyKqXSzE2NUlaSmZkbVE/view>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

Європейська регіональна політика : натхнення для країн, що не входять до ЄС. Застосування принципів та обмін досвідом. DOI: 10.2776/12522. URL : https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/international/external_uk.pdf

Панченко Т. Політична регіоналістика в системі регіональних і політичних дисциплін: огляд концептуальних підходів. URL: http://www.ipiend.gov.ua/uploads/nz/nz_44/panchenko_politychna.pdf

Завада П. Регіональна політика Європейського Союзу – внесок у дискусію. Польсько-українська платформа обміну думками. Серпень, 14. 2020. URL : [https://www.forumekonomiczne.pl/%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0-European-Commission-Consultations-\(Regional-Policy\).](https://www.forumekonomiczne.pl/%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0-European-Commission-Consultations-(Regional-Policy).) URL : https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/consultations/European-Regional-and-Urban-Development. URL : <https://ec.europa.eu/info/eu-regional-and-urban-development>

Manners J. European Communion: political theory of European Union : paper prepared for the Biennial Conference of the US European Union European Studies Association (EUSA), Boston 15-16-17 March 2011. URL: http://www.euce.org/eusa/2011/papers/2b_manners.pdf

р

р

й

l

d

i

с